

Василь Царук

к.е.н., заступник директора,
ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»**КОНВЕРГЕНЦІЯ МОДЕЛЕЙ КОРПОРАТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ І МІЖНАРОДНИХ ОБЛІКОВИХ МОДЕЛЕЙ**

Важливим процесом, який безпосередньо впливає на еволюцію обліково-аналітичного забезпечення корпоративного менеджменту та процес розкриття облікової інформації, є конвергенція моделей корпоративного управління. Конвергенційний поступ, що відбувається протягом трьох останніх десятиліть, є наслідком глобалізації світової економіки, яка проявляється у формуванні нових умов, що забезпечують розширення й інтенсифікацію господарської діяльності та взаємовідносин шляхом подолання політичних, географічних і соціально-культурних обмежень.

У загальному конвергенція полягає у взаємній інтеграції та зближенні таких моделей, усуненні між ними відмінностей з метою підвищення ефективності систем корпоративного управління в компаніях у умовах глобалізованого світу. Найбільш яскравим прикладом конвергенції на глобальному рівні є публікація ОЕСР "Принципів корпоративного управління" (1999 р., 2004 р., 2015 р.), що є міжнародним кодексом, в якому зібрані найкращі практики корпоративного управління в світі.

Баюра Д. О., констатує існування процесу конвергенції, відмічає, що в перспективі системи корпоративного управління будуть розвиватися еволюційним шляхом за рахунок насамперед взаємопроникнення основних елементів обох систем (інсайдерської й аутсайдерської) [1, с. 25].

Соломон Дж. та Соломон А. визначають конвергенцію як глобальний компроміс, що має призвести до виникнення глобальної системи корпоративного управління шляхом усунення суперечностей між традиційними інсайдерськими та аутсайдерськими крайнощами [6, с. 158].

Однак, при цьому не зовсім зрозумілим залишається, яким чином мають здійснюватися усунення вказаних суперечностей і за рахунок якої зі сторін, яким саме чином відбуватиметься таке взаємопроникнення, чи буде воно рівноправним або інструменти однієї з моделей більш глибоко проникнуть до складу іншої моделі.

Існує багато прикладів того, що на сьогодні під прикриттям конвергенції відбувається експансія англо-американської (аутсайдерської) моделі корпоративного управління в світі. Так, в результаті виникнення корпоративних скандалів на початку XXI-го століття, які мали широкий розголос, значна увага в багатьох провідних країнах світу почала приділятися пошуку та поширенню найкращих практик корпоративного управління на основі аналізу виявлених недоліків та причин виникнення таких скандалів.

Як відмічає М. Хільб, на розвиток корпоративного управління в світі значний вплив здійснює Інститут директорів (м. Лондон), рекомендації якого впроваджуються в національні кодекси корпоративного управління [4, с. 7-8].

Зокрема, Інститут директорів пропагує використання англо-американської моделі корпоративного управління в якості глобального стандарту або оптимального варіанту його практичної реалізації. І.В. Жиглей та А.В. Рабошук, відзначаючи вплив окремих організацій на розвиток корпоративного управління в різних країнах світу, також наводять приклад поширення англо-американської моделі корпоративного управління Світовим банком в ті країни, які користувались його послугами [2, с. 60].

У цілому вказану ситуацію ілюструє Ш. Тернбулл, відмічаючи, що віра політичних поглядів в поширення домінуючої, але не зовсім ідеальної англо-американської моделі корпоративного управління до цього часу не піддавалась нищівній критиці в наукових дослідженнях, а інші альтернативні моделі корпоративного управління залишаються поза увагою науковців [8, с. 181-182].

Таким чином, можна констатувати, що лобювання англо-американської моделі корпоративного управління в світі відбувається як на рівні наукової спільноти, так і на рівні різних міжнародних організацій, які займаються розвитком та розробкою систем регламентації практики корпоративного управління.

Паралельно з конвергенцією моделей корпоративного управління відбувається конвергенція міжнародних облікових моделей, яка значно полегшує протікання першого процесу. Перші офіційні результати конвергенції облікових моделей на глобальному рівні були одержані у 2010 р., коли відбулась публікація конвергованої концептуальної моделі FASB та IASB, що стало початком тривалого процесу взаємоузгодження GAAP US та IAS/IFRS. Хоча система стандартів IAS/IFRS і називається

міжнародною, вона переважно, як і GAAP US, побудована на основі англо-американської культури та традиціях ведення бухгалтерського обліку (Трабелсі Р. [7, с. 14], Ву Х., Пейтел К. [9, с. 26]), тому такий процес конвергенції є не прикладом взаємоузгодження відмінних між собою міжнародних моделей регулювання обліку (англосаксонська, континентальна, південноамериканська, ісламська), а є процесом конвергенції одного варіанту англо-саксонської моделі з її іншим варіантом.

В результаті можна констатувати, що хоча на сьогодні вченими і декларується існування процесу конвергенції моделей корпоративного управління, який теоретично передбачає їх взаємоузгодження, насправді відбувається глобальне поширення англо-американського стилю корпоративного управління та відповідної моделі не тільки в країнах з перехідною економікою, країнах, що розвиваються, а також і в розвинутих європейських країнах, компанії яких намагаються використовувати фондові інструменти в якості основного засобу фінансування своєї діяльності. Ще більше переконливу ситуацію можна спостерігати в сфері конвергенції міжнародних моделей регулювання бухгалтерського обліку, що фактично зводиться до необхідності гармонізації облікових систем країн світу до однієї з англо-саксонських моделей бухгалтерського обліку (GAAP US або IAS/IFRS), як це на сьогодні і відбувається в Україні, що має бути обов'язково враховано при удосконаленні систем обліково-аналітичного забезпечення вітчизняних корпоративних структур.

Список використаних джерел

1. Баяра Д. О. Удосконалення корпоративного управління в умовах глобалізації. Вісник економічної науки України. 2012. № 1 (21). С. 23-26.
2. Жиглей И. В., Рабошук А. В. Современное состояние корпоративного управления: предпосылки корпоративных конфликтов. Международный бухгалтерский учет. 2012. № 44 (242). С. 57-64.
3. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : колект моногр. Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 388 с.
4. Hilb M. New Corporate Governance: Successful Board Management Tools. London: Springer, 2016. 182 p.
5. Khorunzhak N., Brukhanskyi R., Ivanyshyn V. Logic-statistical information models in control function of accounting. Independent Journal of Management & Production. 2019. 10(7). P. 846-871. DOI: <http://dx.doi.org/10.14807/ijmp.v10i7.906>.
6. Solomon J., Solomon A. Corporate Governance and Accountability. John Wiley & Sons Ltd, 2004. 303 p.
7. Trabelsi R. Are IFRS Harder to Implement for Emerging Economies Compared to Developed Countries? A Literature Review. Journal of Modern Accounting and Auditing, 2016. Vol. 12, No. 1. P. 1-16.
8. Turnbull Sh. Corporate Governance: Its scope, concerns and theories. Corporate Governance: An international review. 1997. Vol 5, Is. 4. P. 180-205.
9. Wu H., Patel C. Adoption of Anglo-American models of corporate governance and financial reporting in China. Emerald Group Publishing, 2014. 272 p.